

HISTORIEK ARCHIEFVORMER RAF VERJANS

Situering binnen het artistiek netwerk of culturele stroming:

Raf Verjans (1935-2022) was een prominente Belgische kunstenaar wiens carrière een rijke en dynamische verkenning van kunst en identiteit weerspiegelt. Hij volgde zijn opleiding, aan l'Ecole des Métiers d'Art de l'Abbaye de Maredsous. Zijn voorkeur ging uit naar afdeling metaal omdat de geur en de klank hem bovenmatig betoverde. Hij was de enige 'echte' oudleerling die de geest van de abdijschool in de vijftiger jaren nog live meemaakte. Nadien werd de school A.I.T.A. in Namen. Na een stage bij een edelsmid in Maastricht, begon hij in 1957 als zelfstandige edelsmid, kopersmid en beeldhouwer, juwelenmaker.

Volgens Johan Valcke was de situatie waarin Raf Verjans was na zijn afstuderen weinig benijdenswaardig. Hij werd niet zo geapprecieerd in de opkomende kunstmiddens in Limburg, die allen ofwel in St. Lucas Hasselt, of in Brussel hadden gestudeerd. Maredsous zou slechts bij insiders in religieuzen bekend geweest zijn in Vlaanderen.

In de jaren zestig transformeerde Raf Verjans zijn artistieke praktijk door van kerkelijke kunst over te stappen naar wereldsere thema's, waarbij hij hergebruikte materialen integreerde. Een compensatie voor zijn van in opleiding lithurgische ambachtelijk edelsmederij. Deze periode markeerde zijn zoektocht naar een diepere dialoog tussen kunstenaar en toeschouwer, gekenmerkt door zowel vernieuwing als een serieuze toon. Samenwerkingen met Kees Graaf die met o.a. Vincent Van Den Meersch, Helene Keil, Jan Withofs en Hugo Duchateau aan de grafische kunsten werkten en daaruit veel inspiraties zijn ontstaan. Ook met Raoul Chanet, Walter Vilain nam hij deel aan verscheidenen tentoonstellingen.

Zijn schrootsculpturen werden geprezen en hij ontving in 1967 een 'Mention-Vermelding' van de Brusselse jury na zijn solotentoonstelling in de galerie Les Contemporains in Brussel. In de geest van deze circulaire sculpturen werkte hij ook enkele jaren samen met Marcel Raymaekers, gekend van zijn woningen gebouwd met herbruikte materialen. Raf Verjans was in de beginjaren een pionier in de Limburgse kunstscene en speelde een cruciale rol in de opkomst van non-object kunst en conceptuele projecten. Tussen 1956 en 1976 is de poging om de maatschappij in zijn werk te betrekken, één van zijn grootste bekommernissen, vaak essentieel.

Raf Verjans was na een periode van zuivere artistieke en kunstambachtelijke scheppingen de eerste in Limburg, volgens Ludo Raskin die zich met conceptuele projecten deed opmerken. Zoals de ruimtelijke structuren in land-art projecten. Hij was in de tweede helft van de zestiger jaren ook van nabij betrokken met de Provo beweging en Laboratorium Instant Art. De vormgeving stond hier ten dienste van een toestand of gebeuren zoals bij Ruimtelijke structuren-landart Tongeren, therapeutische structuren ziekenhuis Heerlen, Biënnale voor Beeldhouwkunst van Middelheim in 1969 en "Facetten van Jonge Vlaamse Kunst". Deze waren een poging tot non-object toestand, beweging, geluid, zintuigelijke waarnemingen en participatie. Deze periode is voor hem erg belangrijk geweest en heeft zijn maatschappelijke visie zeker sterk beïnvloed. Andere jonge Limburgse kunstenaars kwamen via hem in contact met nieuwe bewegingen en ideeën die ons nu tien jaar later een sterke aanwezigheid van progressieve elementen in het actuele kunstgebeuren opleverden.

Raf Verjans was steeds met ernstige dingen bezig die hij na veel denkwerk in harde plastische taal laat verwoorden. Volgens Ludo Raskin moest in 1978 zijn werk gerekend worden tot de meer fantastische surrealistische kunststroming. Hij was een vakman; geen enkel materiaal en techniek had voor hem geheimen. Zijn persoonlijkheid was van die aard dit technisch ten dienste te kunnen stellen dat de visualisering naar de toeschouwer en van de toeschouwer naar het beeldend gegeven moet mogelijk maken. Zijn beelden vragen om dialoog en betrokkenheid.

Over zijn periode van zijn 'Homoïde' beelden zegt Raf Verjans dat zijn beelden menselijke fossielen, levenssporen zijn die niet streven naar ideële schoonheidsnorm of verheerlijking van een menselijk lichaam. Het lichaam is slechts een middel een vertrekpunt om op zoek te gaan, te ontdekken. Hij beoogt een dubbele beweging te activeren; de toeschouwer die geconfronteerd wordt met een geest van aftakeling en overblijfsel en anderzijds, de beweging vanuit het beeld naar de toeschouwer die groeigedachte en rijpheid suggereert. Zijn werk vraagt wel om betrokkenheid en eigen inbreng van de kijker.

Zijn heel 'Homoïde' reeks sculpturen kreeg een mooie bijlage in tijdschrift Terre d'Europe in 1979 naast die van kunstenaar Bram Bogart. Dr. Lydia Schoonbaert beschreef elk homoïde beeld zeer duidelijk in 'ons erfdeel'. Ze vind de homoïdereeks een oprechte getuigenis van wat de kunstenaar zelf zegt dat hij op dat moment dat hij misschien er toch naar verlangt, bewust of onbewust als er een einde komt, dan liever niet zonder een spoor na te laten.

Het grootschalig project bestaande uit 11 monumenten in 11 steden in 5 landen maakt alzo het voorwerp uit van een Cultuurhistorische promotie van MONUMENT Limburg en...een langeafstandshanddruk,- een grensoverschrijdende dimensie met de functie van hedendaagse mijlpalen, tijdssignalen, bindtekens,- een “ archeologische “ vondst met levenssporen van een tijdloze beschaving. Dit monumenten- project bezit alle kenmerken en inzichten van Raf Verjans 'visie en filosofie: Het is een antwoord aan Universele Wetmatigheden, aan processen van polarisatie, complementariteit en tegenstellingen... Een toegang naar 4-dimensionele intenties.

Een waarneming en inschatting van een ander tijd-en ruimtebegrip. De immateriële aanwezigheid van de “leegte “ binnen de materiële verspreidingsgedachte tussen de 11 locaties. De ‘herkenning ‘en toepassing van de :” Fysieke Vormgeving “ en “ Energetische beeldvorming “. Samen zijn ze onlosmakelijk verbonden,- zowel in hun aanwezigheid – als afwezigheid... in hun eenheid –en verscheidenheid *Dit monument/project wordt door Raf Verjans zelf beschouwd als de synthese van zijn loopbaan van beeldhouwer – vormgever , zeg maar : zijn geestelijk testament.*

Gedurende zijn loopbaan creëerde Raf Verjans ook zo meer dan 1000 juwelen in zilver en goud, individueel alsook binnen organisatie van Maredsous met bekende ontwerpers zoals Claude Wesel, Emyl Souply Felix Roulin en Siegfried de Buck. Binnen deze organisatie was hij 1 van de succesvolste juweelontwerpers van de collectie Maredsous. Zijn juwelen vertellen verhalen over de Homoïden in een dualistische context en 4-dimensionele intenties. De kunstenaar vraagt hier van de dragers een engagement, en zijn dus solidair met zijn visie en maken hen deelachtig aan het grote kosmisch avontuur. Zijn 1/1 geïntegreerde mini juweel-sculptuur die hij in persoonlijke opdracht maakte zijn hier getuigen van.

Naast zijn beeldhouwwerk en juwelen maakte Verjans ook een zeer uitgebreide serie tekeningen. Deze werden vaak niet publiekelijk getoond, maar dienden als uitlaatklep en communicatiemiddel met vrienden, opdrachtgevers en leveranciers. In zijn tekeningen, vaak gecombineerd met poëtische of kritische teksten, reflecteerde hij op de wereld en zijn filosofische kijk op de samenleving.

Gedurende zijn 60-jarige carrière bleef Raf Verjans de grenzen van traditionele kunstvormen verleggen. Hij gebruikte een breed scala aan materialen, van zilver en goud tot brons, titanium, inox, beton, hout en polyester, ... om zijn conceptuele ideeën te verwezenlijken. Zijn werk was altijd gericht op de integratie van kunst in een sociaal-humanitair kader, waarin negatieve vormen even belangrijk waren als positieve, en kunst werd gezien als een toegangspoort tot een universele, kosmische dimensie. Zijn werken, zoals de "Passing Memorial"-beeldengroep bij Foundation Helan Arts bij Henry Lannoye, weerspiegelen deze diepgaande visie. Verjans' oeuvre blijft een getuigenis van zijn overtuiging dat kunst meer is dan een object; het is een middel voor communicatie, reflectie en participatie, waarin de toeschouwer actief betrokken wordt in het proces van interpretatie en ontdekking.